

«Формування цифрових компетентностей магістрів-філологів в умовах сучасної освітньої парадигми»

План-проспект кандидатської дисертації

Захарченка Олександра Андрійовича

ВСТУП. Актуальність теми, об'єкт і предмет дослідження, мета і завдання, методи дослідження, гіпотеза, теоретичне і практичне значення, апробація результатів та публікації, відомості про структуру тексту.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ

- 1.1. Проблематика фахової підготовки майбутніх учителів-філологів у контексті сучасної освітньої парадигми
- 1.2. Психолого-педагогічні передумови застосування цифрових технологій
- 1.3. Проблема застосування цифрових інструментів у навчанні мови і літератури в методичному дискурсі

Висновки до 1 розділу

Список використаних джерел

РОЗДІЛ 2 ТЕОРЕТИЧНА МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОГІЙ ТА ЇЇ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ПІДТВЕРДЖЕННЯ

- 2.1. Наявні рівні готовності майбутніх учителів до застосування цифрових інструментів навчання
- 2.2. Опис теоретичної моделі підготовки вчителів української мови і літератури до застосування цифрових технологій
- 2.3. Експериментальна перевірка теоретичної моделі та узагальнення її результатів

Висновки до 2 розділу

Список використаних джерел

ВИСНОВКИ

ДОДАТКИ

Обґрунтування
теми дисертаційної роботи
Захарченка Олександра Андрійовича
**«Формування цифрових компетентностей магістрів-філологів в умовах
сучасної освітньої парадигми»**

Актуальність теми дослідження тісно пов'язана з проблематикою підготовки фахівців в умовах цифровізації освітнього простору, що відбувається у контексті сучасної освітньої парадигми. Диджиталізація викликана значною мірою пандемією та воєнним станом в Україні, забезпечує відкритість та мобільність освіти, що важливо для дистанційного навчання, поширеного у світовій практиці. Застосування цифрових інструментів покликане оптимізувати освітню діяльність, заощаджуючи час і сили викладачів і студентів, увиразнюючи зміст і процес їх навчальної взаємодії. Йдеться про перелицювання паперових носіїв на цифрові, а головним чином про застосування у навчальному процесі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, розвиток критичного мислення, оскільки змушує орієнтуватися у вирі інформації, забезпечує, як підкреслює О. Лісовий, доступ до мультимедійного контенту й тим сприяє інтенсифікації педагогічної діяльності та її продуктивності. Вже працює е-платформа Всеукраїнської школи, де є дистанційні курси для навчання та самонавчання, діє електронний контент освіти, у вільному доступі електронні підручники, створено мобільний застосунок для школярів «Вивчаю - не чекаю» та ін.

Відповідно актуалізується проблематика професійно-педагогічної підготовки вчителів, здатних на практиці реалізувати навчальні можливості цифрових інструментів і тим підвищити якість освітніх результатів. Особливо це стосується вчителів гуманітарних дисциплін, які працюють переважно у словесному середовищі, що тим більше вимагає нових засобів та інноваційних методик і технологій педагогічного процесу. До того ж, саме фахівці

магістерського рівня здатні виконувати професійні завдання в повному обсязі й на належному рівні.

Опорними документами у дослідженні є Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці» на 2006-2010 роки (Постанова КМ України від 07.12.2005 р. № 1153), а також є Єдина державна електронна база з питань освіти, що означає дебіюрократизацію вітчизняної освіти та збереження і функціонування всеосяжної інформації про неї.

Водночас з'являються педагогічні праці про застосування технічних засобів навчання, використання у навчальному процесі (В. Биков, С. Захарін, С. Карплюк, О. Пехота, Ю. Романишин, Г. Тихонова) як середніх навчальних закладів, так і закладів вищої освіти. Стосовно застосування інформаційно-комунікаційних технологій у формуванні в школярів літературних компетентностей провела дослідження Л. Назаренко, показуючи переваги використання мультимедійного контенту на уроках української літератури.

Однак у цій роботі помітні суперечності між: а) актуальністю застосування цифрових технологій у навчальному процесу й недостатнім напрацюванням цифрового контенту; б) переважанням традиційних форм вербального навчання мови і літератури й пасивним використанням машинних технологій; в) необхідністю підготовки педагогічних кадрів до застосування цифрових засобів навчання і недостатнім науково-педагогічним дослідженням проблеми.

Актуальність проблеми та її недостатня розробленість у педагогічній науці й шкільній практиці зумовили вибір теми нашого дослідження: **«Формування цифрових компетентностей магістрів-філологів у контексті сучасної освітньої парадигми».**

Об'єктом дослідження є професійна підготовка вчителів-філологів у контексті сучасної освітньої парадигми; **предметом дослідження** є зміст, методи

і форми формування в майбутніх магістрів філології цифрових компетентностей як складових їхньої професійної особистості.

Метою дослідження є розроблення теоретично обґрунтованої і практичне підтвердження теоретичної моделі формування в майбутніх учителів-філологів цифрових компетентностей.

Завдання дослідження:

а) висвітлити теоретичні засади проблеми підготовки вчителів української мови і літератури до використання цифрових технологій;

б) визначити наявний рівень готовності студентів-філологів до застосування цифрових технологій;

в) розробити теоретичну модель підготовки майбутніх учителів української мови і літератури цифрових компетентностей;

г) експериментально перевірити теоретичну модель та провести аналіз одержаних результатів.

Методи дослідження – забезпечення достовірності положень і висновків, розв'язання окреслених завдань зумовило використання комплексу взаємодоповнювальних методів дослідження:

теоретичні – системний аналіз науково-педагогічної літератури в розрізі проблеми; аналіз, синтез та узагальнення педагогічної літератури для визначення змісту основних понять; порівняння і систематизація; моделювання для створення структурно-функціональної моделі формування готовності в майбутніх учителів цифрових компетентностей;

емпіричні методи – діагностувальний комплекс, спрямований на вивчення готовності в майбутніх учителів-філологів до застосування цифрових інструментів навчання; спостереження за діяльністю вчителів; анкетування педагогів із вивчення організаційних умов діяльності, стану професійного

співробітництва на рівні закладу, потреби методичного забезпечення; для перевірки ефективності моделі формування в майбутніх фахівців цифрових компетентностей проведено педагогічний експеримент;

математично-статистичні методи – статистична обробка й систематизація одержаних результатів дослідження.

Наукова новизна передбачається в тому, що:

вперше буде:

– визначено та науково обґрунтовано феномен «цифрові компетентності магістрів-філологів»; розкрито педагогічні умови формування готовності в майбутніх учителів української мови і літератури цифрових компетентностей;

– обґрунтовано та розроблено структурно-функціональну модель формування цифрових компетентностей магістрів-філологів у контексті сучасної освітньої парадигми;

поглиблено та уточнено:

– наукові уявлення про зміст і організацію педагогічної діяльності з проблеми;

– поняття «цифрові компетентності вчителів філології».

Теоретичне значення результатів дослідження полягає у висвітленні теоретичних засад проблеми формування у магістрів-філологів цифрових компетентностей, створенні експериментально доведеної теоретичної моделі ефективної підготовки їх до застосування цифрових навчальних інструментів.

Практичне значення результатів дослідження в тому, що студентам запропоновані проблемно-тематичні спецкурси і спецсемінари, навчальний контент яких сприяє фаховому формуванню у вчителів-філологів цифрових компетентностей, надано відповідні методичні рекомендації, перевірені в практичній роботі викладачів і студентів.

Експериментальна база дослідження: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського, Львівський національний університет імені Івана Франка, Криворізький державний педагогічний університет.

Аспірант

О. А. Захарченко

Науковий керівник

А. Л. Ситченко